

Dansk Industri

April 2020

Dansk Industri: Samlet bud på en ny affaldssektor

Budskaberne fra EU er klare. Målet er cirkulær økonomi båret af bæredygtige produkter, tjenesteydelser og forretningsmodeller, som vil forandre forbrugsmønstre og undgå produktion af affald. Det mål er DI helt enige i.

I EU's nyligt lancerede handlingsplan for cirkulær økonomi listes en række nye indsatser for at begrænse affald og sikre et velfungerende internt marked for sekundære råmaterialer af høj kvalitet.

Virksomhederne har en helt afgørende rolle i, at cirkulær omstilling kan blive til virkelighed. Virksomhederne designer produkterne, og virksomhederne skal bruge de sekundære råmaterialer til produktionen af nye produkter, sådan sluttet kredsløbet. 80 % af et produkts klima- og miljøbelastning fastlægges i designfasen, men uden en affaldssektor, der er gearret til at levere sekundære ressourcer i kvaliteter, der kan indgå i ny produktion, kommer vi ikke i mål.

DI mener derfor, at det er nu affaldssektoren skal indrettes, så den bliver bindeled mellem forbrug og produktion.

HOVEDBUDSKABER

- ➔ **Erhvervsaffald:** Forureneren betaler-princippet styrkes via et bedre affaldstilsyn, tydelige sorteringskrav, og simple muligheder for at oprette tilbagetagningsordninger og lave aftaler mellem virksomheder om brug af hinandens restmaterialer i produktion.
- ➔ **Husholdningsaffald:** Enkel og ensartet måde at sortere affald i hjemmet for alle danskere og nye roller i affaldssektoren, drevet af producentansvaret
- ➔ **Forbrænding:** Stop for investeringer i forbrænding og tilpasning af forbrændingskapaciteten
- ➔ **Affaldstilsyn:** Klassificering af affald og tilsynet med affaldssektoren overføres til staten. Styrket risiko-baseret affaldstilsyn og øget brug af data.
- ➔ **Brug økonomien som incitament:** Gennemsigtige og korrekte gebyrer kan understøtte genbrug og genanvendelse.

Erhvervsaffald

I forhold til erhvervsaffaldet er fem principper centrale:

- Forureneren betaler
- Et effektivt affaldstilsyn
- Tydelig kommunikation af affaldssorteringskrav
- Enkel adgang til tilbagetagningsordninger
- Enkel adgang til at indgå aftaler med andre virksomheder om at bruge restmaterialer.

Med tydeligere krav til erhvervslivets håndtering af affald og et effektivt tilsyn kan vi komme rigtigt langt med øget udsortering og genanvendelse af erhvervsaffald. Potentialet er særligt stort i servicesektoren og byggesektoren.

Får virksomhederne samtidig lettere adgang til at etablere tilbagetagningsordninger, og til at samarbejde om at aftage hinandens reststrømme, kan det også fremme øget genanvendelse i høj kvalitet.

Husholdningsaffald

I forhold til husholdningsaffaldet er to principper centrale:

- En enkel og ensartet måde at sortere affald på i hele landet
- Nye og klare roller i affaldssektoren drevet af producentansvar

Ensartede kriterier for sortering og indsamling af affald i hele landet vil gøre det enkelt for borgerne at sortere deres affald, og det vil skabe store ensartede affaldsstrømme og mere effektiv genanvendelse.

At recirkulere affald og oparbejde det til materialer, der kan indgå i nye produkter kræver et nyt samarbejde mellem kommunerne og virksomhederne. DI foreslår, at producentansvar bliver drivende for nye metoder og roller i affaldssektoren.

Producenterne får ansvaret for affaldet – både i forhold til finansiering og organisering af indsamling og genanvendelse af affaldet. Det giver producenterne et klart incitament til at designe produkterne og emballagerne, så de kan genanvendes til nye materialer - og incitament til at sikre en effektiv sortering og genanvendelse af affaldet i kvaliteter, der matcher produktionsvirksomhedernes efterspørgsel efter materialer.

Der er brug for samarbejde for at komme i mål. Kommunerne vil fortsat have en rolle i den borgernære del omkring indsamling af affald fra husholdninger, men herefter overdrages det genanvendelige affald til producentansvaret, der står for sortering, genanvendelse og afsætning af de genanvendte materialer til markedet.

En platform for dialog mellem producenter, affaldsbehandlere, kommuner og staten om løbende tilpasning af sorteringskriterier, samarbejder, kommunikation mv. skal etableres.

Et EU direktiv om producentansvar for emballage skal træde i kraft i Danmark i 2025. DI foreslår, at producentansvaret implementeres, så alle de tørre genanvendelige affaldsfraktioner behandles samlet (pap, papir, plast, metal, glas, kompositter). På den måde samles affaldsstrømmene i ét effektivt system. Økonomisk deles regningen, så producenterne finansierer håndteringen af emballageaffaldet, mens affaldsgebyrerne betaler for resten af affaldet.

Producentansvaret omfatter både affald fra husholdninger og erhverv.

Forbrænding

Vi skal bevare ressourcerne i kredsløb længst muligt – enten gennem genbrug og genanvendelse af materialer eller ved at udnytte det organiske materiale til biogas, næringsstoffer eller andet.

Det betyder samtidig, at vi skal brænde meget mindre affald af i fremtiden. DI mener derfor, at Danmarks affaldsforbrændingskapacitet skal tilpasses i kraftig nedadgående retning. Der er behov for et investeringsstop, således at anlæggene ikke levetidsforlænges, eller at der etableres nye anlæg.

Der er samtidig brug for sikkerhed for forbrænding af både specialfraktioner som shredderaffald og almindeligt affald fra virksomheder og husholdninger, der ikke er medejere af forbrændingsanlæg, til omkostningsbestemte priser.

Effektivt og risikobaseret affaldstilsyn

Der findes allerede i dag en række krav til både virksomheder, byggepladser, affaldshåndteringsvirksomheder, offentlige institutioner og kommunale behandlingsanlæg til sortering og håndtering af affald. Men uden et effektivt tilsyn, må DI konstatere, at for få følger reglerne. Det skal der rettes op på. DI anbefaler derfor, at regeringen og Folketinget snarest muligt vedtager rammerne om et nyt affaldstilsyn bygget på de retningslinjer, som KL, DI, ARI, DE og DB er enige om.

Det fremtidige tilsyn med affaldssektoren overføres til staten, mens tilsynet med affaldsproducenterne forbliver i kommunerne. Myndighedsafgørelserne med klassificering af affald, biprodukter og end-of-waste overføres også til staten. Området skal samtidig tilføres de nødvendige midler.

For at understøtte kontrollen og for at fremme håndteringen af affaldet skal al modtagelse af affald registreres og affaldsdata skal samkøres med tal for branchen (CVR-registret) og omfang af aktiviteten (skatteoplysninger), således at der kan dannes et solidt udgangspunkt for en effektiv og målrettet tilsynsindsats.

De genererede data kan samtidig give grundlag for bedre affaldsløsninger, da alle kan se, hvor potentialerne er og målrette indsatsen derefter.

Brug økonomien som incitament

Der er i forvejen krav om separat økonomi for de forskellige offentlige affaldsordninger samt til omkostningsægte gebyrer ved erhvervslivets brug af genbrugspladserne. Det overholdes bare ikke.

Økonomien kan blive en driver for korrekt affaldssortering, hvis gebyrerne opdeles i deres enkeltelementer transport, genanvendelse, forbrænding og deponering.

Når producentansvaret for emballage indføres, vil producenterne overtage håndteringen af det genanvendelige affald samt finansieringen heraf. Det vil give et væsentlig økonomiske incitament til korrekt håndtering af de tørre udsorterede fraktioner til genanvendelse. Disse fraktioner vil blive tæt på gratis for husholdningerne og de mindre erhverv, som bruger de kommunale ordninger for husholdninger. Dermed bliver øget sortering understøttet af et økonomisk incitament for husholdningerne, da de næsten ikke skal betale for håndteringen af det affald, de sorterer til genanvendelse, men alene for det affald de smider i beholderne til forbrænding eller bioforgasning.

Genbrugspladserne bør lukkes for erhvervsaffald. Alternativt skal erhvervsaffaldet modtages korrekt med indvejning og afregning per læs, alt efter hvilket materiale der er tale om – og til omkostningsægte priser. De abonnementsgebyrer, der ses rundt omkring i landet, har intet med omkostningsægte beløb at gøre. F.eks. har nogle genbrugspladser tilbud som: Kom med alt dit affald for 400 kr. om året. Den markedsmæssige pris for usorteret byggeaffald er nærmere 1000 kr. per ton. Hvis modtagelsen og betalingen blev reel, ville det samtidig sikre bedre håndtering af byggeaffaldet og mindre spredning af forurenende stoffer som PCB.